

I. Wprowadzenie:

Raz w roku gromadzimy się bardzo licznie w naszych wspólnotach parafialnych, by uczestniczyć w mszy świętej odprawianej w Uroczystość Bożego Ciała, a następnie w procesji eucharystycznej.

W centrum uroczystości znajduje się Najświętszy Sakrament, który jest niesiony w podniesłej procesji. Otaczany jest miłością i czcią, adorowany, uwielbiany i wysławiany.

Nie może w procesji Bożego Ciała zabraknąć ludzi zrzeszonych w Akcji Katolickiej. Właśnie oni powinni nie tylko uczestniczyć, ale być zaangażowani na rzecz piękna tej liturgii i porządku, który wówczas jest wymagany. Postawa taka jest świadectwem głębokiej wiary i miłości do Chrystusa Eucharystycznego.

II. Rozważanie:

➤ **NAZWA.** We wszystkich krajach katolickich obchodzona jest uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa. We Włoszech święto Bożego Ciała nazywane jest według bardziej znanego określenia łacińskiego *Corpus Domini* (Boże Ciało). We Francji: *Fête-Dieu*. Polska wersja Mszału rzymskiego z 1970 roku określa je mianem *Uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej*. Natomiast w Wielkiej Brytanii: *Corpus Christi*. Boże Ciało, czyli liturgia ku czci Najświętszego Sakramentu (połączona z procesją do czterech ołtarzy), ma na celu uczczenie ustanowienia Eucharystii przez Jezusa podczas ostatniej wieczerzy.

Boże Ciało w Kościele obchodzi się tradycyjnie w czwartek po oktawie zesłania Ducha Świętego. Jest to święto ruchome, wypada zawsze sześćdziesiąt dni po Wielkanocy. Boże Ciało w Polsce jest dniem wolnym od pracy. Jest to święto zobowiązujące katolików do uczestniczenia w tym dniu w mszy świętej. We Włoszech na przykład jest normalnym dniem pracy. Kiedy w 1870 roku przestało istnieć Państwo Papieskie, zrezygnowano z organizowania procesji w Wiecznym Mieście. Zwyczaj ten przywrócił dopiero Jan Paweł II w pierwszym roku swego pontyfikatu. Jego następcy tradycję tę podtrzymują.

➤ **HISTORIA.** Mówiąc o historii tej szczególnej uroczystości, można powiedzieć za Janem Pawłem II, że pierwszą procesję Bożego Ciała odprawiła Maryja, gdy udała się z Nazaretu do swej krewnej Elżbiety, niosąc w łonie Jezusa, krótko po Jego poczęciu.

Jeśli chodzi o początek tych wspaniałych obchodów liturgicznych, to należy wspomnieć, że „w 1245 roku przeorysza klasztoru augustianek w Mont Cornillon w pobliżu Liège (późniejsza święta) Julianna z Cornillon (urodzona w roku 1193, zmarła w 1258) miała objawienie Jezusa, który żądał ustanowienia święta ku czci Najświętszej Eucharystii. Żądanie to zrealizował

po zasięgnięciu opinii swojej kapituły biskup Liège Robert w 1246 roku. Spór teologiczny wokół nowego święta (w tym i oskarżenia o herezję Julianny z Cornillon) zażegnało uznanie święta przez kardynała Hugo z Saint-Cher. Ponowne uroczyste obchody święta miały miejsce w 1251 roku, przewodził im archidiacon katedry w Liège Jakub (późniejszy biskup Verdun, patriarcha Jerozolimy i papież Urban IV).

Święto Najświętszego Ciała Naszego Pana Jezusa Chrystusa zostało ustanowione bullą *Transisturus* z 1264 roku przez papieża Urbana IV (opiekuna duchowego wizjonerki). W czasie reformacji procesja była traktowana, jako manifestacja wiary w przeistoczenie (odrzuconej przez protestantów)”. W krajach protestanckich zakazywano organizowania procesji.

Pierwsza polska uroczystość Bożego Ciała miała miejsce w 1320 roku w diecezji krakowskiej. Pierwszy raz śpiewano przy ołtarzach około roku 1430 w diecezji płockiej. W późnym średniowieczu i renesansie największym sanktuarium kultu Bożego Ciała w Polsce był poznański kościół Bożego Ciała. W XVII wieku w głównej procesji diecezjalnej brali udział zakonnicy i księża w szatach liturgicznych, uczniowie i członkowie bractw niosący symbole męki Pańskiej i świece, domy przyozdabiano dekoracjami religijnymi. W procesjach brali też udział wierni poprzebierani za postacie biblijne i wozy z dekoracjami przedstawiającymi ważne biblijne wydarzenia. Po procesjach miały miejsce misteria przybliżające wiernym historie biblijne i prawdy wiary.

Przed rozbiorem w procesji stołecznej kapłana niosącego monstrancję z Najświętszym Sakramentem podtrzymywał król wespół z najwyższymi dostojnikami państwowymi. Uczestnictwo wiernych w procesji łączyło się z manifestacją uczuć narodowych.

W czasie zaborów wierni w procesji manifestowali także swój patriotyzm. W Krakowie pierwotnie właśnie podczas Bożego Ciała na pamiątkę ataku Tatarów na Kraków pojawiała się postać Lajkonika. Na trasie procesji domy wiernych przystrojone były flagami i katolickimi obrazami. Gałązki brzozy i kwiaty były po procesji brane przez wiernych, jako ochrona przed ogniem, piorunami i robactwem. W czwartek oktawy Bożego Ciała w kościele święci się wianki z ziół. Wianki te wieszają się na obrazach świętych w domu. Ususzone zioła także palono i dymem okadzano chorych: ludzi i zwierzęta. W czasie zniewolenia komunistycznego ograniczano procesje do terenu przykościelnego.

W okresie II Rzeczypospolitej procesje Bożego Ciała w Warszawie były niezwykle uroczyste celebrowane. W pierwszych latach po wojnie (1945–1948) w warszawskiej procesji prymasowi towarzyszyli przedstawiciele komunistycznych władz, chcący w ten sposób zyskać uznanie społeczeństwa.

W tradycyjnej procesji Bożego Ciała ksiądz podtrzymywany przez dwóch zacnych obywateli niesie monstrancję. Procesja ma miejsce po głównej mszy. Księża poprzedzają bielanki, sypiące przed nim płatki kwiatów. Idący za księdzem w procesji wierni śpiewają pieśni eucharystyczne, niosą feretrony, ruchome ołtarze, kościelne chorągwie, wezłowania z religijnymi motywami o wyglądzie poduszek. Podczas procesji biją dzwony, monstrancja z Eucharystią jest okadzana.

Procesja obchodzi cztery ołtarze przybrane kwiatami i gałązkami brzozy. Ksiądz z monstrancją zatrzymuje się kolejno przy tych ołtarzach. Na każdym przystanku czytane są fragmenty z jednej ewangelii, a więc po kolei: Mateusza, Marka, Łukasza i Jana.

➤ **TEOLOGIA.** Gdy papież Urban IV ustanowił wspomniane święto, św. Tomasz z Akwinu napisał pięć hymnów eucharystycznych, wśród nich *Sław języku tajemnicę*. Dwie ostatnie zwrotki (Przed tak wielkim Sakramentem...) są często śpiewane, jako pieśń w czasie wystawienia Najświętszego Sakramentu. Pełna tajemnicy obecność Chrystusa w Eucharystii jest źródłem łask, z których największą jest zbawienie.

Procesja jest publicznym wyrazem przynależności do Kościoła katolickiego, a także tego, że religia jest sprawą publiczną, zobowiązaniem katolików do nieustannego głoszenia Chrystusa. Warto zwrócić uwagę na społeczny wymiar wiary. O tym mówił Jan Paweł II w Lubaczowie w 1991 roku: „Wiara i szukanie świętości jest sprawą prywatną tylko w tym sensie, że nikt nie zastąpi człowieka w jego osobistym spotkaniu z Bogiem, że nie da się szukać i znajdować Boga inaczej niż w prawdziwej wewnętrznej wolności. Ale Bóg nam powiada: «Bądźcie świętymi, ponieważ Ja sam jestem święty!» (Kpł 11, 44). On chce swoją świętością ogarnąć nie tylko poszczególnego człowieka, ale również całe rodziny i inne ludzkie wspólnoty, również całe narody i społeczeństwa. Dlatego postulat neutralności światopoglądowej jest słuszny głównie w tym zakresie, że państwo powinno chronić wolność sumienia i wyznania wszystkich swoich obywateli, niezależnie od tego, jaką religię lub światopogląd oni wyznają. Ale postulat, ażeby do życia społecznego i państwowego w żaden sposób nie dopuszczać wymiaru świętości, jest postulatem ateizowania państwa i życia społecznego, i niewiele ma wspólnego ze światopoglądową neutralnością”.

Jako katolicy doświadczyliśmy w okresie komunizmu walki z Kościołem, której wyrazem było spychanie nas w obręb murów świątyni lub zakrystii. Dzisiaj podobnie atakuje się symbole wiary i wyszydza praktyki religijne z procesjami Bożego Ciała. Czynią to środowiska wrogie Kościołowi, które jako hasłem posługują się kwestią jednostronnie rozumianej tolerancji.

Należy jednak pamiętać o tym, że bycie chrześcijaninem jest bardzo zobowiązujące. Mówił o tym św. Jan

Paweł II w Rzeszowie: „Chrześcijanami nazywamy się my wszyscy, którzy jesteście ochrzczeni i wierzymy w Chrystusa Pana. Już w samej tej nazwie zawarte jest wzywanie Imienia Pańskiego. Drugie przykazanie Boże powiada: «Nie będziesz brał Imienia Pana Boga twego nadaremno». Zatem jeśli jesteś chrześcijaninem, niech to nie będzie wzywanie Imienia Pańskiego nadaremno. Bądź chrześcijaninem naprawdę, nie tylko z nazwy...

W liście apostołskim na Rok Eucharystii *Mane nobiscum Domine* z 2004 roku Jan Paweł II wskazywał z mocą: „W szczególności trzeba pielęgnować, zarówno podczas celebrowania Mszy św., jak i w kulcie eucharystycznym poza Mszą św., żywą świadomość rzeczywistej obecności Chrystusa, dbając o to, by dawać jej świadectwo tonem głosu, gestami, sposobem poruszania się, całym zachowaniem. W związku z tym normy przypominają [...] wagę, jaką należy przywiązywać do chwil milczenia czy to w celebracji, czy w czasie adoracji eucharystycznej. Jednym słowem, konieczne jest, aby całej postawie względem Eucharystii, zarówno szafarzy, jak i wiernych, towarzyszył najwyższy szacunek. Obecność Jezusa w tabernakulum winna stanowić jakby biegun przyciągania dla coraz większej liczby dusz w Nim zakochanych, zdolnych przez długi czas słuchać Jego głosu i niemal odczuwać bicie Jego serca. Skosztujcie i zobaczcie, jak dobry jest Pan!”

III. Wnioski i postulaty pastoralne:

- ❖ Odpowiedzmy sobie na pytanie: Co dla nas oznacza udział w procesji? Jan Paweł II zachęcał do zaangażowania całego siebie, swojego czasu, swoich myśli, swojego serca.
- ❖ Z okazji tego święta należy wspomnieć swoją Pierwszą Komunię Świętą. Ten dzień stał się dla nas początkiem eucharystycznej wspólnoty z Jezusem Chrystusem. Należy z wdzięcznością o nim pamiętać i starać się o stałą więź z Chrystusem.
- ❖ Trzeba starać się o głębszą zażyłość z Panem Jezusem eucharystycznym, poprzez aktywniejsze uczestnictwo we mszy świętej zarówno osobiste, jak i całej rodziny. Istotny jest przykład dorosłych.
- ❖ Należy włączyć się w prace związane z przygotowaniem kościoła i ołtarzy na ten szczególny dzień. Parafialny oddział Akcji Katolickiej może podjąć się przygotowania jednego z ołtarzy. Nie należy zapominać o udekorowaniu okien swojego mieszkania, zwłaszcza gdy mieszkamy na trasie procesji.
- ❖ Trzeba także zaangażować się w zabezpieczenie porządku procesji, by całość była godna i piękna.
- ❖ Należy wziąć udział w obchodach oktawy Bożego Ciała i zachęcać innych do tego samego.